



A faluban furulyáznak

Nem tudom, mit gondoljak mindarról, amit Zajc mesél. Azt állítja, hogy hetente kétszer bejár hozzá a Börtönkarnagy. Körülszimatol, szeretne pontos információkat gyűjteni a vendégek szokásairól. A fivéredről is kérdéseket tesz fel, lényegében csak a mostohatestvérem, mondom. Bűnökkel teli a levegő. Jobb elkerülni a bajt, mondja, mint szembe menni vele. Apád a padlás létrájára akasztotta fel magát, mondja, anyád átszaladt a szomszédokhoz, mindenki látta, hogy még rángatózik, ott álltak körben, de még élt. Senkinek nem jutott eszébe, hogy levágja, hogy segítsen a szerencsétlenen. Ő, ahelyett, hogy a létra fokaiba kapaszkodott volna, csak a szájából kilógó protézisét próbálta visszatuszkolni, hogy szép halott legyen. Nem sok sikerrel. A bátyád lejött a padlásról, és megcsúszott az egyik létrafokon, rálépett apád vállára, akinek abban a pillanatban eltörött a nyakcsigolyája. Zajc mindenről tud. Hogy közben jó ürügy adódott, mert a fiadat is lopáson érték, és már abban a pillanatban mindenki róla beszélt, megfedkeztek apádról, de ez nem jelenti azt, hogy lemondtak volna róla. A börtön olyan, mint az anyáról, ha nem is fogad be, de egyfolytában szül. Kiesik belőle egy szerencsétlen, és máris összeáll valami rendíthetetlen nyugalom.

A mostohabátyám, mondom, nemrég szabadult. Nem is vérszerinti, hiszen az anyám előző házasságából származó mostohafia. Egyébként én is hiszek a Börtönkarnagyban. Zajc felesége szabad. Nyilvánvaló, mindenki tudja, hogy miként is végzett a patikussal. Azonban, mióta itt időzik, bizonyos falak leomlanak, és más falak jótékony takarást adnak a falu legolcsóbb és legtolakodóbb bűneinek. Ami eddig egészen közönséges dolog volt, most már tündöklő verejték a bűnösök homlokán. Igen, én is hozzá igyekszem, talán eltompulhatnak bizonyos cselekedetek, az ember arca néha kisimul, ha telibe találja a lelkiismeret. Zajc gonosz, és egyáltalán nem tudhatjuk, hogy valóságosak-e az információi. Aki olyan sokat ült, mint ő, az nem lehet szemérmes, és a felesége dolgairól sem fedkezhetünk meg.

Egyébként meg nem tudom, hogy kivel beszélek. Még sok elmondani való dolog jut az eszembe, de hirtelen leteszem a telefont. Várom, hogy újra felhív, a vallomásaim nélkül, amelyeket egy láthatatlan fülbe gyónok, olyan lenne az életem, mint a Sár tér, áthatolhatatlanul sivár. Valakinek csak el kell mondanom mindent, nem maradhatok ebben a zárt katlanban. Mondják, hogy Morgenstern is a kiszabadulása óta egyre csak beszél. Rossz dolog, ha arra gondolok, hogy éppen ő a falu legnagyobb árulója, mindent tud; nem is azért, mert polgármester volt, sokkal inkább azért, mert itt volt, a mi falunkban polgármester.

Amikor újra cseng a telefon, felismerni vélem Zajc hangját: Olyanok vagyunk, mint a giliszták, mindig visszafúrjuk magunkat a sötétségbe. Tegnap újra bement a Börtönkarnagy a kocsmába mondja az idegen Zajc hangján. Zajc hallani sem akar róla, megfogadta már sokszor, hogy nem fogadja, és nem szolgálja ki. De a Börtönkarnagnak lehetetlen ellenállni. Olyanféle ember, aki lukat beszél a mások hasába. Mint egy vajcincér, folyton kicsúszik az ember kezéből. Rendíthetetlenül és erőszakosan beszél. Nincs megállás, ha valamibe belekezd. Vérprofi a maga módján. Az a rögeszméje, hogy a falunkban most mindenki zeneórákat vesz, és furulyázni tanul. Hallja, mondja az idegen Zajc hangján, meséli neki a Börtönkarnagy, hogy ha végigmegy a falun, mindegyik házból szól a furulyaszó. Van, ahol még csak az első fogásokat tanulgatják, még nyikorog a kezükben a hangszer, máshonnan már érettebb hangokat hall, némelyik házból kiszüremlenek az első felismerhető dallamok. Ő, Zajc, meséli az ismeretlen Zajc hangján, nem hiszi, hogy ebben a faluban annyi muzikális lélek lenne, ő még soha nem hallott semmiféle hangot, elképzelni sem tudja, hogy milyen is egy furulya. De a Börtönkarnagy ebben a dologban tökéletesen hajthatatlan. Ő ebben a dologban vérprofi, mondja többször, a furulya hangját nem lehet semmilyen más hangszerrel összetéveszteni. A hárfa zeng, mondja a Börtönkarnagy. Az oboa mély. A nagybőgő liheg, mint egy fuldokló a vízben. A trombita bömböl, és a hegedű sír. Teljesen világos, hogy ebben a faluban több százan furulyáznak. Nem utolsó sorban ez a legolcsóbb hangszer a maga nemében. Jól mehet errefelé a hangszerboltnak, mondja a Börtönkarnagy, egyetlen hónap alatt eladtak több száz, ha nem több ezer furulyát. Nem beszélve a hangszerkészítőről, ki se látszik a sok faragott farönk közül, egyfolytában csak vési, faragja esztergálja a furulyákat. Jól mehet persze a zenetanároknak is, tele a zsebük aranyakkal, egész nap csak zsebelik be a pénzt.

És a te kezekben mi van, kérdezi tőlem most az idegen Zajc hangján. Megrettenek, honnan látja az idegen Zajc hangján, hogy ott a kezemben a tegnap vásárolt furulya. Ugye, az nem furulya? Választ nem vár. Gondolom a testvérednek vetted, teszi még hozzá. Neki lehet a legelébb szüksége rá. Már ha furulyázni támadt kedve. Ha már azon a létrafokon megcsúszott. Csak a mostohatestvérem, mondom neki. Egyébként is elköltözött tőlünk. Elköltözött ám, röhög fel az idegen Zajc hangján. Ha jól tudom, már átszállították a városi fogdába. Egyébként is a Börtönkarnagy nagyot hall. Már próbálgatta Zajc többször, ha neki háttal áll, akkor szinte nem is érti meg a mégoly hangos beszédet sem, de szemtől szembe, szájról meglehetősen jól olvas. Tehát egyfelől pontosan ért mindent, ami előtte történik, amit a szeme láttára mondanak, másfelől tökéletesen süket, ha takarásban van. Egy vakarónyi hangot sem hall, ha nem a szeme láttára hangzik el. Ezért is különös, hogy hangokat hall, állandóan furulyahangokat hall, ha végig sétál a falun. Van köztük sok igen tehetséges, kétségtelen, hogy meglepően sok tehetséges furulyás tanonc van ebben a faluban. Másfelől persze az átlag épp olyan tehetségtelen, mint egy ács: beszorítja a satuba, és legyalulja a daltamot. Számára azonban feltűnő mégis, hogy mennyi búzaszem ragyog a pelyva közt. Ennyi jó fülű embert még soha nem hallott, ennyi jól formálódó dallamot. Másrészt persze a legtöbb mégiscsak gyenge dilettáns. Ami nem csoda. Egyáltalán nem csoda, mondja tovább a Börtönkarnagy. A szorgalom csak töredezett nádszál, sokra nem jutnak vele, vékony jég, könnyen beszakad. A szorgalom semmi, a tehetség minden, mondja az idegen Zajc hangján.

Amúgy mindenki tudja, hogy a fiad is ellopott egy furulyát. Korán kell kezdeni, édes egy gyerek. Amíg a kéményseprő kitolta magát a füstcsövön, óvatlanul a kémény szélére tette, de már nem volt ott, amikor kiült az esti napsütésbe, hogy kedve szerint eljátssza a hetek óta tanult dallamot. Először azt hitte, hogy megbillent talán, és a mélybe hullt, csak éppen legurult a furulyája, de aztán észrevette a fiadat, aki éppen a tető gerincén lopakodott, kezében a kéményseprő furulyája. Ez az én furulyám, kiáltotta a kéményseprő, de a fiad következetesen tagadta. Add vissza a furulyámat, kérlelte a kéményseprő a fiadat, de az továbbra is hajthatatlan maradt. Azonnal add ide a furulyámat, ordította a kéményseprő, mire a fiad a hozzá közeledő embert úgy fejbe rúgta, hogy az a tetőn megcsúszva lezuhant, és szörnyet halt. Példátlan eset, mondja az idegen Zajc hangján, egy ekkora csöppség, aki ráadásul igen tehetségesen játszik, mint a Börtönkarnagy megvallotta. Mit akar tőlem, kérdezem az idegent, hiszen tudom, hogy az egész mende-monda, majdnem mindenkiről efféléket állítanak a faluban, hogy megszabják a további sorsát. A kéményseprő megcsúszott

a tetőn, mindenki látta, a fiam mellé zuhant, a kezében ott volt a furulya, és amíg csak lélegzett, addig a furulyáját fújta, abba lehelte bele az utolsó sóhajtását, olyan gyönyörűen még soha nem szólt az a furulya, és miután meghalt, a fiamnak adta, mint aki elmesélheti még, hogy ő milyen halállal halt, és mik voltak a legutolsó zenei vallomásai. De hogy mást is mondjak, mondom az idegennek, ha éjszaka jár a temetőben, jól hallható, ahogy a sírja mélyén a kéményseprő még manapság is furulyázik, mert a fiam nem fogadta el az ajándékát, a kiloccsant agyvelője mellé helyezte, hogy temessék el a kéményseprővel együtt a furulyáját, ahogy más, nagyobb kaliberű emberrel is eltemetik a képességeit, eltemetik a zsenialitását, földbe helyezik az agyát, amelyiken egy életen keresztül játszott. A fiam egyetlen pillanatra sem tévovázott, a kéményseprő furulyáját oda helyezte a kéményseprő hullája mellé, és ezt többen is megerősíthetik, azok is, akik egyébként látták őket együtt a tetőn, azok is, akik csak már a halott kéményseprő mellett látták a fiamat, és mellette a halott furulyáját.

Leteszem a kagylót, mert nem akarom hallani a válaszát. Ez a történet önmagában is kifogástalan és kerek, nem hiszem, hogy felbontható még részekre egy ilyen elemi erővel megalkotott igazság. Ezért is vettem furulyát először a fiamnak, majd később magamnak, nem hogy szükségünk lenne rá a Börtönkarnagy ellenében, vagy másmilyen módon arra törekednénk, hogy bekerüljünk egy börtönzenekarba, erről szó sem volt, amikor a furulyákat megvettem, egyáltalán nem akartam előjogokat a Börtönkarnaggal kapcsolatban, ahogy nem is legitim számomra a Börtönkarnagy létezése, egyáltalán nem gondolom, hogy érvényre kellene juttatni az igazságot, hiszen a történet éppen a záródásában szép, éppen a zárókő teszi elmondhatóvá a történetet.

Ülök a bakon, ahol a feleségemmel üldögéltem éveken keresztül, kezemben a furulya, de nem akarok rajta játszani. Mintha nem is vártam volna, nem is reméltem volna, újra csak megszólal a telefon. Az idegen, akinek a hangja most a legkevésbé sem Zajc hangja, bár nagyon hasonlít ahhoz a személyhez, akivel eddig beszélgettem, de ő most semmiképpen nem Zajc, még véletlenül sem állítanám, hogy valami közös lenne a kocsmáros és az idegen hanghordozásában. Arra kér, meséljem el, mire is jutottam azokon az éjszakai túrákon, amikor fel akartam keresni a Börtönkarnagyot a lakásában. Természetesen nem magam miatt indultam el, hanem a fiam miatt és a mostohatestvérem miatt. Az én bűnöm rég elévültek, gondolom, persze soha nem gondolhatja magát az ember büntetlennek. Vittem magammal a furulyámat is, betanultam egy nagyon kedves dallamot, és ezt szerettem volna eljátszani az ablaka alatt.

Február kilencedikén megint féméteres hó esett, az isten tudja, ez is meddig tart. Majdnem csak a fejem látszott ki a hóból, és a tokba zárt furulyámat a fejem fölé tartottam. Este nyolc után indultam neki, de csak éjfél után értem el a lakótelepet. Tökéletes csönd volt a völgyben, csak a fák ágairól lezúduló jeges hó törte meg a csöndet. Recsegtek-ropogtak az ágak, az erdő gyengébb egyedei szinte tökéletesen önmagukba roskadtak. Láttam, hogy a tölgyesben hatalmas máglyát gyújtott valaki, és a lakótelep előtti tisztáson szanaszét sok gazdátlan furulya hever. Megtisztítottam magam a hó rám tapadt vastag párnáitól, leráztam a sapkámról, a ruhámról a ráfagyott jégretegeket, de még ekkor is inkább egy jégbe fagyott sarki utazónak tetszhettem, és amikor elővettem a furulyámat, a tokjába préselődött hó megolvadt, ahogy fújtam lassan, csak a felolvadt lé csöpögött ki belőle. Nem adott egy vakhangot se a furulyám, tökéletesen néma maradt, csak az olvadó hó levét fújtam ki belőle, egyébként olyan volt minden, mintha egy pravoszláv templomban maradtam volna néma. Nagyon fáj. Egy idő múlva, bogarászva a névtáblák között sok lakásba becsöngettem, de senki nem tudott arról, hogy itt egy Börtönkarnagy lakott volna, csak a falusiak látogatását emlegették, hogy menyien keresték már a Börtönkarnagyot, ami szerintük csak valami furcsa tévhit. Jövő héten majd újra felkeresem a Börtönkarnagyot. Sokáig hallgattam még a távoli neszeket, de nem szólt bele senki. Ezek szerint régen letette már a kagylót.

